

GIÁ BÁN	
ĐÔNG-PHÁP	NGOẠI QUỐC
Một năm . 5.500	4.500
Sáu tháng 2.500	2.500
Một tháng 1.500	2.000

Mua báo phải trả tiền trước
Chờ và mandat gửi cho
M. TRẦN ĐÌNH PHIÊN
địa chỉ quảng cáo, viết riêng
và thường nghĩ trước.

TIẾNG-DÂN

CHẾ BIẾN TIỀN (CÁI HAI)
HUYNH-THỨC-KHANG
Quản lý
TRẦN-ĐÌNH-PHIÊN

LA VOIX DU PEUPLE

Mỗi tuần xuất-bản hai kỳ: thứ tư và thứ bảy

HÀO QUÂN
Đường Đông-Ba - Huế
Giấy phép số 62
Ngày tháng: TIẾNG-DÂN - Huế

Đời trị thì dân vui,
đời loạn thì dân oán,
nên muốn cho dân
khí yên ổn, thì
không nên kéo mãi
loạn cho dài ra.

VÌ SAO TRONG KHOẢNG NỘI-LOẠN, TÍNH CHẤT QUỐC-DÂN PHẢI TRUY-LẠC?

Bất kỳ dân-tộc nào, đều muốn an-hưởng cái cuộc thái-bình mà không muốn trông thấy cái thảm kịch biến-loạn. Song không may mà gặp cuộc biến-loạn thì ngoại-loạn với nội-loạn, hai đường có khác nhau: Ngoại-loạn thì đối với nước ngoài mà lo việc tự vệ, cái lòng đi hkhái thương-vũ, nhân nhíp ấy tăng tiến mà quan niệm ái-quốc càng nồng nàn đậm thắm. Nước Pháp nhân trận đánh với Đức mà dân khí càng thêm khảng khái, nước Nhật nhân trận đánh với Nga mà dân khí trẻ con cũng có lòng hy sinh vì nước. Người xưa thường nói: có địch quốc ngoại-loạn mà nước mới vững còn, chính vì lẽ ấy.

Đến như cái cuộc nội-loạn thì thật là một nhíp đâm sa sọt. Bởi vậy nên cuộc nội-loạn mà xảy ra trong lúc tạm-mất, thì thực là một tai họa, may còn có hồi khí-phục nguyên-khí lại được; nếu như cuộc ấy mà kéo dài ra bao nhiêu thì cái ảnh hưởng xấu lưu truyền trong xã-hội càng sâu xa bấy nhiêu. Nói rằng « cuộc nội-loạn là cái lỗi un đúc tánh chất xấu cho quốc-dân », cũng không phải là lời nói quá đáng.

Một nhà học-giã Trung-hoa có nói: Nội-loạn là cái vật bất tương trong nước nào mà cuộc ấy kế tiếp nhau thì dân trong nước ấy sinh ra mấy thứ tánh xấu như sau:

- 1) **Tánh dẫu may** - Những bọn phụ-lai sinh-tri, không chăm về việc lợi trong nhân-quần mà chỉ dùng thủ đoạn âm-hiềm xảo-quyệt, thừa cơ hội để dặt lấy lợi riêng;
- 2) **Tánh tàn-nhân** - Tán-kịch giết người cướp của, thương-diễn ra luôn, thấy hoai thành ghen, không lấy điều ấy làm ác;
- 3) **Tánh khuyh loát nhau** - Đua chen đánh xé nhau, ai muốn được riêng về phần này; chề chen vui chơi, bằng chốc đá trở giáo mà đâm nhau, trả thù gây oán, không khí nào rời. Ba cái tánh xấu trên là thuộc về bọn kiệt liệt.
- 4) **Tánh dốt-trá** - Sớm mai lo tránh bùm bo, buổi chiều lo phóng rắn út, không dao hàng đức ngạch thì không chửi mìn;
- 5) **Tánh khiêu-bạc** - Thân mình không giữ, không nghĩ gì đến vợ-con. Người thân cũng không cứu giúp được, hưởng

gi người khác, cái lòng trác đù tiều mìn đầu bết.

6) **Tánh lầy-lết** - Không có cái thú sinh-nhân, biết buổi mai không nghĩ đến buổi chiều, được bữa nào cáo bữa ấy, cốt được cái thích trước mắt mà thôi, không ai có lòng nghĩ tới lo lui, thành ra cái tánh « kim nhật bất tri mai một sự ».

Ba tánh dưới này thuộc về bọn nhu nhược.

Ngoài ra lại còn hai cái tánh xấu mà sinh ra chính trong khoảng nội-loạn:

1) **Tánh hùng-hoảng** - Hết trận đau này kể trận đau khác, dờm tráp ừ đã lượm mà hồn mộng cũng có chiu kinh ngạc, bao nhiêu cái khi khảng khái đều theo gió theo mây.

2) **Tánh phà-dộng** - Nhà hư cửa nát, không chỗ nương thân, nên trật tự lưu nay, bị một trận phá mất phạm vi giới hạn; trong lòng không chút chủ-trương, thành ra nghe-dân-chạy-dó, thấy chi làm vậy, cái tánh « lừa bặc mây trời » không sao ngăn được...

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ

Hải Âu

Kể từ số 375 bản báo đã khởi sự đăng ở trương ba vào mục tiêu thuyết, bộ:

NGHĨA NƯỚC TÌNH NHÀ

Đó là một bộ tiểu thuyết rất có giá trị, và bổ ích rất nhiều về đường tư-tướng. Xin hãy nhớ coi trọn bộ, đừng bỏ sót số nào.

Nguồn gốc sự tổ chức và sự biến thiên của xã hội

Lưu học sinh ở Pháp rất ít người viết quốc văn, nay nhận được bài của ông TÀI LIỆU, đăng quốc văn mà bày tỏ cái tâm đắc của mình, báo cáo xem là một đờn đáng mừng, nên sưu lòng đăng nguyên văn sau đây, để tỏ đức báo ơn.

Lời Tòa Soạn

Tư tưởng, lý luận của người cũng như một vật trên đời, thay mới đổi khác luôn luôn, ấy là một sự hiển nhiên không cần phải nói. Ta chỉ muốn biết vì sao có nhiều sự khác biệt? sao người với vật lại khác nhau?

Các nhà Triết học nghiên cứu lịch sử nhân loại, về đời xưa chương nào, thì thấy nhiều giống người khác nhau chừng ấy. Giống thì tiêu diệt, giống thì không. Nước Trung-Hoa cũng trải qua nhiều thời đại khác nhau mà đến Việt-Nam ta cũng thế. Còn làm chuyện đời này: nay còn nước Chiêm-Thanh, mai lại nước Việt-Nam; nay thì nhà Minh cai trị Trung-hoa, mai thì nhà Thanh lên cầm quyền; thật là lại càng không hiểu làm. Những sự biến thiên đó ở đâu mà ra?

Trong các phương diện sinh hoạt của loài vật, vấn đề biến thiên này, là một cái quan hệ rất phức tạp, thực là một chuyên rất trong đời. Xem phần tích ra cho rõ ràng là một điều không thể làm cho thấu đáo được. Đối với vấn đề này, các học giả xưa nay nghiên cứu và bình luận rất nhiều, ý kiến phân vân mà tựu trung tìm ra được một cái quan niệm cho đích xác không phải là dễ.

Giải thích ra cho rõ thì có thể nói rằng người ta ai cũng ở hai cái hoàn cảnh, tự nhiên và nhân tạo hoặc xã hội. Hoàn cảnh xã hội tức xã hội loài người.

Từ thế kỷ 17 trở lên, cái hoàn cảnh xã hội còn đơn giản và chưa phát đạt, người ta vẫn còn ở trong cái hoàn cảnh tự nhiên, không hiểu được những phép tắc của hoàn cảnh tự nhiên, không chính phục được những sức mạnh của nó, nên đành phó thác cho những sức trên (xem tiếp trang nhì cột tư)

Tạ - Liêu

Vấn Uyển

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ

Đương cơn giông tố nhớ bạn

Chớp bể mưa nguồn những đàng
Trông,
Toan ra buồm lái trận cuồng phong

Tòa Kiểm-đuyệt bỏ

Một mai gió lộng trời quang rạng,
Rủ một nam nhi giông Lạc Hồng,
Hoàng-mộng-Kham

Khoa-học với tư tưởng của loài người

(Cả không ăn muối có thể không ưa)

Tư tưởng khoa học với tư tưởng tôn giáo, giúp ích rất nhiều cho nhân loại, giúp về phần vật chất thì đã rồi, mà còn giúp về phần tinh thần nữa. Thứ tư tưởng nó nhỏ xíu xíu, coi một thường làm sao mà trông thấy được; nhưng khi nó vào lục phủ ngũ tạng của người, hoạt động một cách vô hình mà làm cho người phải điên đảo vì nó. Thế mà nào có ai cho là vì trùng đầu l ai cũng bảo là tà ma, yêu quỷ rồi cúng, rồi nhướng, đủ cách. Khổ quá! mình có nó chuyen vì trùng với họ, họ cứ ngỡ ngàng cái lại: vật hữu hình sao không thấy? Trời là trời! con vì trùng chứ phải con gà mái đầu mà đi thấy vậy!

Họ thấy thật ư ơn cá thúi, họ cho là việc tự nhiên, nào có biết đó là bởi vì trùng trong không khí nhập vào trong thịt trong cá ấy, mà làm cho ư ơn cho thúi đầu. Nhưng vì cái kinh nghiệm trăm ngàn năm về xưa để lại, nên họ cũng biết cách muối cá, thịt, động để lâu ngày. Biết chừng này chuyen rồi họ bảo: « cá không ăn muối cá ư ơn ».

Câu nói này thì cũng có phần thật đó chuc, nhưng thật là đời với khí loại người con đã man kia, chờ trong một buổi khoa học thịnh hành như buổi này thì nó không còn là sự thật nữa. Buổi xưa người ta không biết có vì trùng, không biết cách gìn giữ, cho nó khỏi thúi. Bây giờ thì không thế: họ không cần muối, chỉ đun sôi đến bao nhiêu độ đó, hoặc cho vào phòng lạnh rồi giữ kín, là để lâu mấy năm cũng được.

Đó là nói chuyện cá không ăn muối. Nhưng cái câu ấy lại còn dính với một câu nữa: « Cá không ăn muối cá ư ơn; con cái cha mẹ trăm đường con hư ». Lạc-nhân viết đến đây lấy làm khê tâm vô cùng. Xưa nay ai cũng bảo rằng lời cha mẹ là đúng đầu các điều hiểu thảo. Chẳng lẽ Lạc-nhân lại cãi, cho rằng cái câu trên là bậy. Nhưng mà phải cãi!

Câu này cũng như câu: « cá không ăn muối... », có một phần đúng, nhưng không thể gọi là không đi dịch được. Cha mẹ là đáng vâng lời thật; nhưng phải chỉ cha mẹ với con cũng cùng ở một đời, cùng thở một cái không khí, cùng hấp thụ một lối tư tưởng, như vậy thì cha mẹ vì cái sự kinh nghiệm, vì lòng thương yêu, mà những lời dạy bảo phần nhiều con cái phải một mực tuân theo. Trái lại, sống ở một buổi giao thừa, người cha thì bo bo với những thuyết thả thả, kể từ với trung quán... còn

Kiểm-đuyệt

khó lòng cho người con nghe những lời dạy bảo trái mùa kia. Vẫn biết cha mẹ ở buổi nào cũng thương con, muốn điều hạnh phúc cho con, nhưng đối với cái đời mới mà cha mẹ bảo con bo bo theo lối cũ, hoặc trong khi nói chuyện thì cười gả c.n đưa không cần hỏi ý kiến con, thì cái hạnh phúc của người con cũng thì là bán về thôi, mà cái hư với cái

DO-LAI CỦA XÃ-HỘI TƯ-BẢN (CHẾ-ĐỘ TƯ BẢN MỞ ĐẦU TỪ THỜI-KY CẬN-ĐẠI)

Ai cũng biết rằng cái mầm xung đột trong xã hội là gây ra bởi sự bất bình đẳng; mà cái mầm bất bình đẳng lớn nhất là về kinh tế. Vì thế, xã hội gồm có rất nhiều giai cấp, nhưng ai ai cũng chú ý như về cái giai cấp tư bản. Chính trong khoảng mà các nhà sử học gọi là thời kỳ Cận đại, từ nửa thế kỷ 15 cho đến bây giờ, giai cấp tư bản mới bắt đầu hành trưởng và phục thuộc các giai cấp khác dưới cái thế lực của mình. Đầu buổi Cận đại những điều kiện sinh hoạt của người Âu tây phải bị cái lằng lằng kinh tế nó xoay chuyen, thành thử mới có cái xã hội tư bản. Nào cuộc phục hưng văn nghệ, nào cuộc Tôn giáo cách mệnh, nào cuộc thành lập các nước Âu châu và quyền trung ương chấp chánh, nào sự sa sút của chế độ phong kiến để chỗ cho chính thể quân chủ, nào cuộc phát minh ra Tàu Thế giới và các thị trường ở thuộc địa... đó là những điều kiện của thời kỳ Cận đại, những điều kiện mở đầu cho cái xã hội tư bản.

Hiền Trung cổ thì tất cả máy móc và khí cụ dùng để sinh sản chỉ gồm có thủ công; xa hoặc thủy xa (moulin à vent, ou à eau). Nhưng đến giữa thế kỷ 15 nhờ có thủ máy in của Gutemberg phát minh ra, mà tư tưởng của loài người được mở truyền bá, qua lại; và công nghệ lại cũng nhờ đó mà phát đạt lần.

Chỉ một mình sự phát minh ra máy in đó, và sự tiến bộ của cái công nghệ mới về máy móc này, cũng đã tượng hình một cách đơn giản, sơ thiếu, cái chế độ cơ khí về sau. Máy in càng ngày càng sửa đổi hoàn bị thêm, nên càng tiện lợi, đã ít tốn công mà được mau chóng, vì thế mà giá sách hạ xuống nhiều. Những bạn chép tay thuê trước không sao tranh nổi danh phải bỏ nghề, mà cho đến bây giờ in thay sách cũng lần lần không sao tránh khỏi những nóng nôi thiệt thòi, kết cuộc của cơ khí tinh xảo.

Đó là nói về nghề in, và trong sự thay đổi máy móc thế cho tay người, nghề in đã đứng đầu mở đường cho các công nghệ khác. Lấy giờ giữa người thợ sản xuất ra vật hóa và người đi bán buôn vật hóa, lại còn thêm một anh tự xưng là « chủ tạo gia », gìn giữ các công cụ sinh sản, coi ngóc các công xưởng. Cái công xưởng bây giờ lại không phải cái kho chứa đồ bán.

nen cũng không chắc chỉ là bởi cái lời hay là nghe lời cha mẹ. Thời đại mới, lối giáo dục cũng phải đổi mới. Ở cái đời mà cá có thể không ăn muối mà không ư ơn, thì ta có thể nhận rằng lời của cha mẹ cũng có điều không thích hợp.

Đương buổi nhân quyền phát đạt này, những người đã nghe nhiều thấy rộng, cái bực đờ đờ đời đã đi hơn phần nữa, tưởng cũng nên nghĩ đến tình cảnh của bọn sinh mệnh để sau, mà công nhận cái quyền của đoàn hậu lớn. Lạc-nhân

Nhưng cái phải thợ thuyền càng ngày càng thấy khinh bỉ, sinh hoạt càng khổ đớn, mà cứ thêm càng đờng. Vì sao? là vì dân ở các miền thôn dã di cư lần lần ra các nơi thị thành. Giá nỉ da càng ngày càng cao lên, thì nghiệp nuôi chiên càng ngày càng khó khăn trong thêm, mà các nhà chuyên nghề nuôi chiên lại cần có khoản rộng để làm đồng cỏ cho thú vật. Vì thế mà người ta có thể nói: các bầy chiên khi đi đến xứ nào thì đuổi người ở xứ đó đi nơi khác để choáng lấy chỗ. Các khoản đồng rộng để nuôi chiên kia cần có mấy người chăn chiên là đủ, vì thế mà cái số người trước kia chuyên việc nông tang, nay thấy dư, nên phải hóa ra thất nghiệp mà đi lơ thơ xứ nọ xứ kia kiếm miếng ăn, rồi cuối cùng đành phải đi đến các nơi đó hội xin làm công giá rẻ ở các xưởng. Ông Thomas Morus, chương án nước Anh hồi vua Henri thứ 8 (thế kỷ 15) có viết một quyển chính trị và xã hội tựa thuyet nhan đề là « Không tưởng » (Utopie). Trong khoảng nói về các bầy chiên chiếm một phần lớn đất đai nước Anh, ông có viết: « Những vật này ở các nơi khác thì rất hiếm hoi, dễ nuôi, ăn thứ gì cũng được; nhưng ở xứ mình nó ăn rất đồ lợn, ăn cá đến người, làm các nơi thôn dã, các đồng rộng, các nhà cửa ở miền quê không còn người cư ngụ. »

Kiểm-đuyệt

Kiểm-đuyệt

(Sẽ tiếp)
Giảng-hạ

ANNAM LỊCH SỬ

HÃY NÊN

HÚT THUỐC LÁ JOB

VIỆC TRONG NƯỚC

TRUNG-KỲ

HUẾ
 Một nhà du lịch Pháp đi qua Huế Ông André Alba, giáo sư trường Trung-bục Henri IV bên Pháp, vừa rời có được tiền phụ cấp để đi du lịch thế giới. Khi đến Huế, ông có ghé lại 1 am bán báo bữa 14 Avril. Trước khi đến Đông-dương ông có du lịch ở Mã lai (Java), Ấn-độ, Miến-điêu... Sau khi du lịch ở Đông-dương ông sẽ sang Tàu, Nhật, tiến hành cuộc du lịch khắp Á-đông.

THỜ THIÊN

Câu chuyện đạt điển

Gần đây ở huyện Hương Trà, tổng Phú xuân, mấy làng ở Đức bửu, Dương xuân, An hòa v. v. . . số Địa chính có sự : bắt đầu từ ngày 10 Avril cho đến tháng Juin, bắt ai có ruộng đất phải đến tại huyện mà xem bản đồ, để cho ai nấy đều biết ruộng đất của mình, nếu có điều gì không được minh bạch thì cứ kêu kiện, qua hai tháng ấy thì không được kêu kiện nữa. Quan sự như thế mà bọn sanh sự lại nhơn cơ hội mà sách nhiễu những nhà có ruộng, như là: đất ruộng đến mỗi hoặc đo lường, để qua 30 năm, mà chúng cũng đòi thuế, không thì thêm tiền. (t) eo luật Gia-long bắt ruộng đất cầm bán quá hạn 30 năm không được chuộc lại). Thêm chỉ có kẻ anh em cái ruột trong nhà, nghe bọn ấy xui dục, cũng nổi lên tranh danh hương hóa, là n cho nào nhiệt trong dân gian. Ai là cha trách nhiệm, có nên đề ý đến những chỗ ấy không ?

Một người dân trong tổng

QUẢNG BÌNH

Đội trạm những tệ

Tên Đội trạm Văn lan, phủ quảng anhalt là quá ư những tệ.
 1/ Trạm Văn lan có 3 tên phu trạm, nhưng chỉ có 2 người chạy trạm mà thôi, còn một tên nữa thì anh ta dùng làm việc nhà.
 2/ Lương của phu trạm, anh ta nhận rồi cấp lấy vài hào.
 3/ Khi mấy tên phu mới đến trạm sự, khai lý lịch, anh ta khai xong bắt mỗi tên phải chịu một đồng phí lẫn;
 4/ Bữa tối, anh ta bắt mỗi tên trạm phải góp 1\$00 để đi lễ... góp xong, anh ta chỉ mua cặp vịt và chai rượu chỉ đó, còn bao nhiêu bỏ tại;
 5/ Có khi mượn bạc mà lính không cho thì kiếm đều phạt, bắt đi phạt thơ, từ Quan bản lên Thạch sa thường là 21 km mà bắt cả đi cả về nội trong 5 giờ. Nếu về trễ thì bị phạt thêm lần thứ hai.
 Các thủ đoạn của tên Đội trạm Văn-lan là thế, có khó chịu không ?

QUẢNG NAM

Hội Thủy cơ ở Vĩnh điện

Hội Thủy cơ lâu nay phát đạt mà miền chung quanh ấy, nhà nông cũng có phần khá, vì có nước thì ruộng cấy cấy được mà khỏi bị hạn khô. Song gần đây vì người lập bản bờ bờ sông thế nào mà nhiều

PHỤ-NỮ ĐIỂN ĐÀN

MỘT ĐÈU SAI LÂM

trong cuộc phụ nữ vận động ở xứ ta

Trái mấy trăm đời nào tam tòng nào từ đức cũng biết bao nhiêu luật phép của bọn đàn ông ích kỷ lập ra để giam hãm để nên chỉ em chúng ta trong vòng hắc ám, trong địa vị phục tùng, mà chỉ em chúng ta vẫn yêu hơi lạnh tiếng, không hề phân oán đến. Gần mấy năm nay, phong trào Âu Mỹ truyền sang, chỉ em chúng ta như đóm mà tia sáng chiếu hóm hóm, không chịu cam tâm thủ phận một cách dễ dằn như trước, mà nổi lên kêu gao, nào giải phóng voi tự do, nào bình quyền với bình đẳng, ngoài ra lại còn tham chính nò kia nữa rất là ồn ào. Trên báo chương, k' ông ngày nào là không thấy n' ông danh từ mới là ấy. Cứ xem ngoài biểu diện thì ai cũng tưởng là trên con đường tiến hóa chỉ em chúng ta đã bước được một bước khá dài, tiến độ nữ giới sau này chắc sẽ được về rang rực rỡ. Nhưng bích tâm xét kỹ thì rõ là một việc vô ý thức. Lời nói thì không phải là bảo rằng ở xã hội ta ngày nay cái lệ « nam nữ sai biệt » đã tiêu tan hẳn đâu, tôi xin nhận rằng cái không khí đạo đức trên bù kia vẫn còn tồn tại, nhưng trên cái lệ « nam nữ sai biệt » ấy, càng với thời thế ngày nay chỉ em chúng ta lại còn một cái ách nặng nề hơn, đang lo hơn nữa là cái ách về kinh tế.

Nước ta khi còn ở trong thời kỳ tự nhiên kinh tế (economie naturelle) cho đến lúc bước vào thời kỳ trong thương kinh tế (economie mercantile) ông v. v. công việc làm ăn rất dễ dàng, lợi vật dụng không mất công. Kế làm nông thì một việc đất ruộng,

lâu thiếu nước, điển chủ phân nân. Hiện Hội Thủy cơ đã không dùng người củ kia mà cho người khác n' ách thuê. Vậy ai là người nhận cuộc Thủy cơ ấy cũng nên trông xe trước mà lưu ý chăm nom, thì cái lợi chung sau này mới được lâu dài vậy.

N. N.

BÌNH ĐỊNH

Nỗi khổ của dân

Gần mấy tháng nay ở Tam quan trời nắng hạn luôn bao nhiêu lúa thóc ngoài đồng đều mất cả, mà dân thì mắc việc canh phòng không có thì giờ rảnh mà lo việc tác nước, còn ma đói để đuổi theo bên chừn, biết tránh đường nào cho khỏi. Khó thật !

Ng. N.

PHAN RỊ

Một viên Tri phủ bị triết

Ông Thân trọng Đức. Tri phủ Hòa đa (Bình-thuận) bị dân phủ ấy kiện về việc vụ chu người ta làm Công sản. Nghe nói dân phủ ấy đã nhiều lần gửi đơn lên đến quan Toàn quyền quan Khâm sứ và viện Cơ mật nên tháng trước đây quan trên có phái một quan Thanh tra Tây vào tận nơi xét. Trong một giờ mà quan Thanh tra thân đến gần 50 là đơn. Nay vừa nghe tin ông Phủ Đức bị triết, ông Võ Văn G. Tri phủ Diễn châu (Nghệ an), vào thay.

(Rất báo Đông-Pháp)

NGUỒN GỐC SỰ TỒN CHỨC VÀ SỰ BIẾN THIÊN CỦA XÃ HỘI

(Tiếp theo trang nhứt cột ba)
 mlob, nghĩa là những vị thần linh cầm g.ũ vận mệnh của mình, sáng tạo vũ trụ, thay đổi phong trào. Từ thế kỷ 18 trở về sau, thương nghiệp công nghệ phát triển, khoa học phát đạt, học thuật xướng minh; cái sinh hoạt xã hội của nhân loại lại đầy đủ hơn, lần lần thoát ra khỏi hoàn cảnh tự nhiên. Khi ấy cảm tình đối với đấng thiêng liêng tự nhiên phải giảm.

Mấy nhà thuộc về phái duy vật (materialisme) trước đời Hegel nói rằng: không có đấng chi tôn nào mà cai quản vũ trụ, chính người gây nên những phong trào biến đổi, nhưng không biết ai là tay chủ động, có lẽ tư tưởng người thì phải. Người có tư tưởng cần phải có thần linh đặt tư tưởng ấy vào óc mỗi người, thì tư tưởng mọi người đều phải giống nhau, sao mà lại khác nhau ?

Từ Feuerbach trở về sau, họ nói rằng: trước đây vài trăm triệu năm, vũ trụ này toàn là tinh vân (hypothese de Laplace), chưa có con vật nào được hoàn toàn (theorie de Darwin) thì chưa có cái gì đáng gọi là tư tưởng được; vả lại vật chất (mat'ere) có trước vật thể les éires, sau mới có tư tưởng, tư tưởng thì ở trong vật chất mà ra, không cần có thần linh đặt tư tưởng vào vật chất.

A. - *Thuyết của Hegel.* Hegel là nhà đại triết học Đức ở vào thế kỷ 18 nói rằng: Vật gì cũng thay, cũ-g đổi mới; tư tưởng cũng vậy, cũ-g đổi mới; thành ra thế giới này. Muốn hiểu các cuộc biến thiên trong vũ trụ hiện tại, cần phải nghiên cứu vì sao có ở trong cuộc ấy? Và lại thế giới này là cái chung cuộc của sự phát đạt hồi trước.

Theo Hegel thì ý tưởng của người thay đổi mãi. Đối với một ý tưởng gì, cũng có một phát triển thành đạt ra một thuyết để duy trì ý tưởng ấy, lại đồng thời có một phát triển đối lập đặt ra một thuyết để chống lại. Hai phái xung đột nhau, cuộc cuộc gây nên một ý tưởng mới, để thay đổi ý tưởng cũ. Ý tưởng mới này cũng như ý tưởng cũ kia có thuyết duy trì và thuyết cái cách; hai thuyết này lại gây nên một ý tưởng khác nữa..... đến nỗi ý tưởng của người vì thế mà thay đổi luôn.

Hegel coi những sự biến thiên trong vũ trụ hiện tại vẫn thay đổi và phát đạt mãi. Sự biến hiện thời không những là cái chung cuộc của sự thay đổi lúc trước, mà lại còn có cái mầm của những sự biến sẽ xảy ra sau này. Sự biến thiên này không biết tới đâu là cùng. Khi tới trình độ cao hơn thì đã có hai phái xung đột, mà chính cuộc xung đột này là cái nguồn cội của cuộc tiến hóa.

(Còn nữa)

Thề - giới - sự

Sách THỀ GIỚI SỰ của Quan hải tổng thư xuất bản là một quyển sách có giá trị, dày đến trên 300 trang, giá 1\$20.
 Ai ở xa muốn mua xin hỏi lại Quan hải (Rue Gia-long) hoặc tại Bản quán và xin nhờ gửi thêm 0\$19 tiền cước, mua nhiều thì cứ thêm mỗi quyển 1\$06, vì sách dày nên tiền cước phải nặng hơn.

Tiếng-dân

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN

Đặt 1\$00 trước thì được hưởng giá đặc biệt là 7\$50 và 5\$50. - Giá bán sau là 1\$00 với 7\$00. Đặt 1\$00 trước mà lợi được 1\$50!
 Đào-duy-Anh
 Quan-bái - Huế
 ở trước đã. Trong cuộc vận động phụ nữ, chỉ em chúng ta hiểu được như thế mới là có ý thức; có ý thức mới có phương pháp hành động mà mới mong có kết quả vậy.
 Mme Bích ngọc

CÔNG - THAI

NHỮNG SỐ QUỐC - TRÁI

trùng trong mấy kỳ xổ số trước mà chưa nhận

Những số sau này trúng 100\$00

(Tiếp theo)

21 879	26 325	29 873	32 843	36 651
21 997	26 371	30 030	32 928	36 668
22 018	26 385	30 081	33 141	36 657
22 020	26 387	30 130	33 144	36 659
22 077	26 416	30 141	33 236	36 682
22 100	26 425	30 156	33 274	36 767
22 515	26 428	30 214	33 288	36 782
22 649	26 413	30 225	33 293	36 793
22 811	26 487	30 288	33 299	36 821
22 847	26 743	30 314	33 396	36 824
22 929	26 844	30 344	33 468	36 826
22 957	26 892	30 346	33 472	36 844
22 962	26 901	30 368	33 483	36 914
22 980	26 926	30 390	33 573	36 927
22 987	26 962	30 524	33 601	36 934
22 988	26 980	30 531	33 645	37 028
23 018	27 125	30 552	33 647	37 037
23 125	27 222	30 580	33 681	37 038
23 141	27 240	30 610	33 693	37 082
23 196	27 112	30 692	33 696	37 204
23 279	27 430	30 811	33 751	37 219
23 530	27 468	30 854	33 773	37 228
23 570	27 525	30 919	33 865	37 248
23 719	27 538	30 941	33 847	37 251
23 769	27 593	30 942	33 871	37 254
23 803	27 671	30 947	33 898	37 268
23 820	27 689	30 974	33 992	37 289
23 838	27 690	30 999	33 968	37 297
24 001	27 729	31 070	33 976	37 309
24 096	27 849	31 091	34 013	37 424
24 143	27 968	31 096	34 180	37 433
24 175	28 060	31 120	34 181	37 444
24 321	28 066	31 170	34 274	37 479
24 334	28 083	31 193	34 331	37 491
24 339	28 140	31 233	34 344	37 600
24 348	28 189	31 238	34 408	37 650
24 399	28 194	31 239	34 428	37 588
24 418	28 210	31 240	34 453	37 730
24 419	28 211	31 280	34 454	37 760
24 425	28 219	31 493	34 479	37 774
24 446	28 236	31 630	34 589	37 796
24 459	28 230	31 811	35 060	37 872
24 463	28 400	31 763	35 149	37 875
24 485	28 602	31 765	35 160	37 881
24 493	28 612	31 915	35 190	37 965
24 494	28 701	31 927	35 280	37 989
24 619	28 710	32 018	35 283	38 009
24 751	28 733	32 036	35 285	38 117
24 792	28 769	32 086	35 472	38 161
24 874	28 822	32 095	35 568	38 201
24 878	28 922	32 272	35 656	38 265
24 876	29 023	32 329	35 805	38 290
25 125	29 021	32 334	35 808	38 292
25 364	29 027	32 405	35 812	38 418
25 370	29 040	32 409	35 904	38 434
25 374	29 044	32 525	35 926	38 437
25 481	29 051	32 516	35 958	38 470
25 587	29 082	32 527	35 977	38 476
25 588	29 091	32 535	36 038	38 779
25 671	29 138	32 540	36 050	38 952
25 688	29 157	32 561	36 061	39 066
25 847	29 185	32 575	36 083	39 094
25 872	29 458	32 594	36 084	39 102
25 998	29 638	32 605	36 087	39 170
26 021	29 700	32 628	36 091	39 235
26 060	29 717	32 632	36 097	39 278
26 084	29 772	32 654	36 125	39 462
26 098	29 808	32 676	36 202	39 633
26 157	29 855	32 701	36 491	39 640
26 210	29 867	32 703	36 492	39 602
26 299	29 872	32 784	36 529	39 603

(Còn nữa)

HÀN-VIỆT TỬ-ĐIÊN: đường 14
 BỜ RA VÀN DANG TỬ - GIÁ ĐẶC BIỆT:
 Hàng 101 7\$50 - Hàng thường 6\$50
 Nhận mua trước 431 cơ 1800
 Đào-duy-Anh Huế

DRAGÉES

Vermifuge

RUDY

Trị bệnh

SÁN LÁI

Thuốc viên Dragées Rudy trị bệnh sán lái rất thần hiệu, và làm cho người ta trở nên tráng kiện. Người lớn con ai đều dùng được.

Thuốc viên Dragées Rudy có bán tại các nhà thuốc ở Saigon và các hãng ngành ở các tỉnh.

PHARMACIE NORMALE
 (L. SARRIAU)
 119-123 rue Calmette - SAIGON
 (là hãng thuốc đáng tin cậy, tạo lập đã hơn năm chục năm rồi).

Cùng những Cổ đồng bán nửa cở pháo

Theo quyết nghị khoản thứ ba trong hiến bản Đại hội đồng ngày 23 Février 1930, và để tuyên bố trên báo Tiếng-Dân từ số 261, ngày 5 mars, cho đến số 273 ngày 16 avril 1930, bản Công Ty đã bán xong 19 nửa cở pháo mà các ông Cổ đồng còn thiếu. Vay các ông Cổ đồng có nửa cở pháo nói trên, hãy gửi thơ và liên lai trạm mà bản Công Ty đã phát khi trước lại bản Công Ty để nhận số bạc nửa cở pháo ấy. (Sẽ trả phí tiền mandat và tem).

HUYỀN-THỨC KHÁNG Công ty

TRÊN TRƯỜNG THỀ - THẢO

« Khi đi xe máy từ Nam ra Bắc «
 « dọc đường chúng tôi đã nhờ đâu «
 « KHUYNH-DIỆP nhiều lắm, nên «
 « chúng tôi biết nó là quý..... »

NGUYỄN-VĂN-THƠI

Người đi xe máy Saigon-Hanoi-Namquan

(Trích báo Trung-Lập số 6 368)

Bệnh đau lưng, nhức xương, tê mỏi

SÉ TIÊU MÁT

như các ông các bà dùng thường thuốc BỒ-HUYẾT-KHU-PHONG hiệu THAM-THIÊN-ĐƯỜNG
 Cứ trước bữa ăn uống một chén nhỏ

